

Op pad op het Pauwelspad - Traject 1

Wandelzoekpagina

Lengte

16 km

Start- en eindpunt

caf? brasserie De Kiosk
Oranjeplein 20A
5175 BE Loon op Zand

Openbaar vervoer

 Bus 136 Arriva, Tilburg - 's Hertogenbosch, Bushalte Ecliptica, 5175 WK Loon op Zand.

 Buurtbus 239, Oisterwijk - 's Hertogenbosch. Halte Huize Assisië alleen nog op verzoek bediend! 0800-0232545 (gratis)

Parkeren

 De Wetering,
Weteringplein 1, 5175 BZ
Loon op Zand

Horeca

 café brasserie De Kiosk
Oranjeplein 20A
5175 BE Loon op Zand

 Hemels Eten & Drinken
Trappistinnentuin 76
5057 DJ Berkel-Enschot

 cafetaria eethuis D'n Boom
Koningsoord 126
5057 DL Berkel-Enschot

 Lokaal 12
Nachtegaallaan 12
5074 MD Biezenmortel

 Op enkele punten onderweg zijn banken en picknickplaatsen ingericht.

Routemaker

Charles Aerssens

Versiedatum

17-08-2025

Hart van Brabant

Het Pauwelspad is een rondwandeling door het Landschapspark Pauwels, een brede strook nieuwe natuurontwikkeling in een bijzonder landschap ten zuiden van de Loonse en Drunense Duinen en ten noorden van de Gemeente Tilburg. Het Pauwelspad ontleent zijn naam aan de Pauwels van Haestrecht, die in 1387 de rechten op de Heerlijkheden Tilburg en Loon op Zand in onderpand krijgt van Hertogin Johanna van Brabant. Deze verrassende wandelroute is gerealiseerd op initiatief van het Witte Kasteel in Loon op Zand, de Stichting Nieuwe Warande uit Tilburg en het landelijke Wandelnet. Daarnaast hebben de grondeigenaren, de gemeenten Tilburg en Loon op Zand, de Waterschappen De Dommel en Brabantse Delta, de Provincie Noord-Brabant, Brabants Landschap, Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer een bijdragen geleverd om het Pauwelspad mogelijk te maken. Het traject van 34 kilometer loopt vooral over onverharde paden en wegen van het gemarkeerde wandelroutenetwerk van VisitBrabant, waar het routebureau verantwoordelijk is voor controle en onderhoud.

Het Pauwelspad maakt gebruik van het wandelroutenetwerk VisitBrabant.

Knooppunten: 20 - 41 - 16 - 55 - 43 - 72 - 70 - 64 - 69 - 68 - 63 - 44 - 75 - 32 - 38 - 34 - 90 - 79 - 71 - 05

L.A.W.V. "VIA-VIA"

Routebeschrijving

Dit traject van het Pauwelspad is een wandeling in lijn en voert ons vanuit het centrum van Loon op Zand allereerst langs het Witte Kasteel, Dan gaat de route door het buitengebied naar de markante educatieve boerderij Pauwelshoeve. Vandaar steken we via het kleine buurtschap Vijfhuizen door naar het hart van Landschapspark Pauwels. De route loopt hier over landelijke paden met bloemrijke bermen door het open agrarisch coulisselandschap van de Zwaluwenbunders en het oude buitengebied Nieuwe Warande. Aangekomen in Berkel-Enschot wandelen we door de nieuwbouwwijk Koningsoord, waar het monumentale voormalige Trappistinnenklooster Koningsoord een publieke functie heeft gekregen. Boor Berkel gaat het Pauwelspad noordwaarts richting buurtschap Brem naar de zuidkant van Udenhout. Bij de rotonde steken we over en dan gaat de wandeling over de Haarensbaan door Natuurgebied De Leemkuilen met de verschillende waterplassen. Het laatste traject leidt over Landpark Assisië naar de parkeerplaats aan het Hazenpad, het eindpunt van deze dagwandeling.

1 Startpunt van deze dagwandeling van het Pauwelspad is het infopaneel van het Wandelroutenetwerk van VisitBrabant bij KNP20 op het Oranjeplein in het centrum van Loon op Zand. We wandelen naar rechts langs Café Brasserie De Kiosk tot bij KNP20A en slaan rechtsaf de Ecliptica in. Bij de bushalte gaat de route naar rechts door de statige beukenlaan naar KNP41 bij het Witte Kasteel. Hier bij KNP41 voor het toegangshek gaat de route (1) linksaf langs het infopaneel van het Pauwelspad terug naar de Ecliptica. Rechtsaf bereiken we op de hoek van de Ecliptica en de Orion een roestvrijstaal en cortenstaal kunstwerk. Op dit markante punt gaat onze wandelroute naar rechts langs het open landbouwgebied. Zo wandelen we in zuidelijke

richting tot we bij de Kasteelhoevenweg aankomen. We steken recht over en tussen kleinere bosschages, akkers en open weilanden volgen we het zandpad. In het bos slaan we bij KNP16 linksaf en volgen het bospad tot op het asfalt (Moleneind). Rechtdoor komen we aan de Educatieve Boerderij Pauwelshoeve. Hier gaat onze route bij KNP55 rechtsaf door het open veld langs de poel naar de Houtsestraat, waar we linksaf over het grasbaantje langs de drukke weg wandelen. Na 300 meter slaan we bij de eerste mogelijkheid rechtsaf Vijfhuizen in. Even verderop bereiken we het oude buurtschap Vijfhuizen (2). Bij KNP43 gaat de route voor de bocht linksaf achter de tuin van de verbouwde woonboerderij langs. Met de bocht naar rechts komen we in open landbouwgebied, waar we verderop het bruggetje over de Lindse Loop oversteken richting de Quirijnstokstraat.

2 Aangekomen op de Quirijnstokstraat wandelen we even naar rechts en vervolgens voorbij de B&B De Nieuwe Warande linksaf. Langs de Heikantse loop en een bomenrij komen we bij KNP72 aan het brede zandpad van de Zwaluwstraat.. We houden hier de richting aan naar KNP70 door het gebied van de Zwaluwenbunders (3), waar honden niet zijn toegestaan!! Ben je op pad met je hond dan bereik je KNP70 via een omleidingsroute vanaf KNP70 langs KNP73 en KNP67. Het wandeltraject door het landschap in de Zwaluwenbunders is bijzonder, omdat het nog een authentiek kleinschalig cultuurlandschap is. Op weg naar KNP70 gaat de route bij enkele bomen en een vennetje naar links. Deze kleinschalige landschapselementen midden in Landschapspark Pauwels zijn bepalend voor de ecologische verbindingzone. Bij KNP70 aangekomen wandelen we rechtsaf naar KNP64. Bij KNP64 slaan we op het asfalt van het Riddershofpad rechtsaf tot aan KNP69, die vlak achter het hek aan de linkerkzijde

van het Riddershofpad staat. Naar links langs het hek komen we bij de vlonder over het stroompje van de Hemeltjesloop in de villawijk Buitengoed Nieuwe Warande. Na de vlonder gaat de route schuin naar rechts door de Kruisbes, steken de Nieuwe Warande over en bereiken we KNP68 aan De Kraan. We volgen deze asfaltweg naar rechts tot we aan de spoorwegovergang van de spoorlijn van Tilburg naar 's Hertogenbosch komen. Na de spoorwegovergang wijst de groengele markering ons naar rechts en komen zo bij KNP63 op de hoek met de Boekbinderijstraat.

3 We wandelen de Boekbinderijstraat in tot we op het grote plein aan de Proosdijlaan uitkomen midden in de nieuwbouwwijk Koningsoord. De route gaat hier linksaf langs de bebouwing van het winkelcentrum met de appartementen en dan rechtsaf langs het voormalige monumentale Trappistinnenklooster Koningsoord (4), gelegen aan de linkerkant. Langs het Gezondheidscentrum Koningsoord komen we aan KNP44 en wandelen hier linksaf over de Pandgang. De groengele markering leidt ons naar links over de Kloostertuinen. Met de bocht neer rechts verlaten we door de toegangspoort het kloostercomplex Koningsoord. We steken de straat over en vervolgen onze route door de St. Willibrordusstraat. Aan het einde van deze straat komen we bij de St. Willibrorduskerk, gelegen aan een pleintje en kruispunt. Hier bij KNP75 gaat het Pauwelspad linksaf de Molenstraat in. We wandelen met de bocht naar rechts en laten de bebouwing van Berkel-Enschot achter ons. Bij de rotonde rechtdoor tot in de bocht, waar we bij KNP32 rechtsaf de Hooistraat inslaan. Deze met kinderkopjes geplaveide Hooistraat volgen we tot aan KNP38. De route gaat bij KNP38 linksaf door het buurtschapje De Brem. We passeren aan de rechterzijde een Mariakapelletje in het hart van De

Brem. Aan het einde van De Brem komen we op de T-splitsing met de Berkhoek. We wandelen naar rechts. De met bomen omzoomde asfaltweg komt uit op de doorgaande weg van Udenhout naar Oisterwijk. Hier gaat de route over de ventweg even naar links om dan bij IJshoeve Uijenborch aan de rotonde naar rechts over te steken.

4 Overgestoken bij de rotonde komen we bij KNP34 aan de Haareensebaan. We volgen deze naar rechts tot we bij KNP90 op de Y-splitsing staan. Hier houden we rechts aan en volgen de nu onverharde Haareensebaan tot we bij KNP79 in Natuurgebied De Leemkuilen (5) komen. De route gaat bij KNP79 linksaf richting KNP72. Het paadje met bomen en struiken voert over een smalle dijk dwars tussen waterplassen door naar KNP72 bij de kleine parkeerplaats aan de Heusdensebaan. Bij KNP72 volgt het Pauwelspad 70 meter de drukke Heusdensebaan (hier wordt hard gereden, dus kijk uit) naar links tot aan de sluitboom met groengele markering aan de overzijde. We wandelen over een smal struinpad met aan de ene kant boomkwekerijen en aan de andere kant de plas Brabandshoek. Aan het einde van dit pad slaan we linksaf richting Landpark Assisië (6). Over dit half verhard pad met aan weerszijden bomen komen we aan KNP71 en een infopaneel van het Wandelrouten netwerk Het Groene Woud. Hier kun je nog afslaan naar het vogelkijkscherm. Wij wandelen rechtdoor tot we op de Hooghoutseweg uitkomen. We steken hier recht over en betreden langs KNP05 door het hek Landpark Assisië. Vanaf KNP05 volgen we de Nachtegaallaan. We komen langs Lokaal12 en wandelen rechtdoor tot aan de Kievitslaan. Hier wandelen we naar links rond de Franciscus van Assisië Kapel over het Hazenpad. Dit Hazenpad wandelen we helemaal uit en bereiken voorbij het Franciscusbankje de parkeerplaats als eindpunt van deze dagwandeling.

Omgevingsinformatie

1 - Het Witte Kasteel

Het huidige gebouw stamt uit 1777, maar het oorspronkelijke kasteel is veel groter van opzet geweest en dateert uit 1387. Het behoort dan toe aan Hertogin Johanna van Brabant en bestaat uit een eenvoudige woontoren. Rond 1400 verwerft Ridder Pauwels van Haestrecht het kasteel als onderpand van Hertogin Johanna van Brabant. Diverse adellijke en vooraanstaande families bewonen het kasteel, dat in de 15e en 16e eeuw enorm wordt uitgebreid. Er komen bijgebouwen, zoals een onderkomen voor soldaten, een bakkerij en een smederij. Een kasteel is in die tijd een dorpje op zich. Door de eeuwen heen bezoeken beroemde personen het kasteel, zoals de Zonnekoning Lodewijk XIV, die er enige tijd logeert tijdens de krijgstocht in 1672 tegen de Republiek der Zeven Verenigde Provinciën. Ook Napoleon bezoekt tijdens de Franse overheersing het Witte Kasteel. Daarna nog worden in de 16e en 17e eeuw een aantal vleugels aan het kasteel gebouwd. Maar in 1778 treft het noodlot het kasteel van Loon op Zand. Een ingrijpende verbouwing vindt dan plaats, waarbij de eerder aangebouwde vleugels worden gesloopt, evenals het monumentaal poortgebouw. Het oudste deel van het kasteel, een Middeleeuwse donjon, blijft als enig resterende vleugel gedeeltelijk staan. Zo ontstaat het huidige kasteel, een in 18e eeuwse stijl opgetrokken landhuis, gebouwd op een deel van de oude fundamenteën, waardoor enkele keldergewelven met ribbloze kruisgewelven bewaard gebleven zijn. Bij deze drastische verbouwing is de ingang van het kasteel van de westzijde naar de noordzijde verplaatst en de vensterindeling aangepast. Op het voorplein komt een koetshuis en een woning voor het personeel. Sinds 2013 is het beheer van het Witte Kasteel in handen van de Stichting Het Witte Kasteel.

2 - Vliegtuigcrash Vijfhuizen 21 juli 1944

In het buitengebied van Vijfhuizen is op 21 juli 1944 rond 2.00 uur de Avro Lancaster III ND752 AA-O van het 75 Squadron RNZAF gecrasht. Deze bommenwerper is met een 9-koppige bemanning vertrokken van de RAF vliegbasis Mepal Cambridgeshire voor een bombardement op de Rheinpreussen synthetische olie-installatie in Meerbeck in Duitsland. Op de terugvlucht wordt het toestel aangeschoten door de Messerschmitt Bf 110 G-4 van Hauptmann Hermann Greiner van het 11./NJG 1, die opgestegen is vanaf vliegveld Sint-Truiden, en door de Junkers Ju 88G van Leutnant Bruno Heilig van de Stab IV./NJG 3, vliegend vanuit Düsseldorf. De Avro Lancaster III explodeert voordat het de grond raakt en crasht in meerdere brandende en niet brandende delen. Van de bemanning komen om: Pilot Flying Officer Henry John Burt, Sergeant Vernon Charles Cornish, Sergeant Walter Frederick Carter, Flight Sergeant George Arthur Levy, WO Gottfred Lyall Gillan, Sergeant W.F. Voerman en Sergeant G.A. Heffen. Pas op 23 juli wordt het toestel ontdekt en de lijken worden door de Luchtbeschermingsdienst overgebracht naar de Algemene Begraafplaats Gilzerbaan, waar ze hun laatste rustplaats krijgen. Flight Sergeant V. Connell en WO1 H.J.M. Coedy overleven de crash en worden als vermist opgegeven, maar worden later alsnog door de Duitsers gevangen genomen.

3 - Zwaluwenbunders

Op oude topografische kaarten is dit authentiek kleinschalig cultuurlandschap nog een aaneengesloten bos- en heidegebied grenzend aan de Nieuwe Warande, een vierkant bosperceel, doorsneden door kaarsrechte drijfbanen, dat in 1757 door een van de laatste heren van Tilburg, Gijsbertus van Hogendorp van Hofwegen (1668-1750) is aangelegd als privaat jachtterrein. Hij noemt dit gebied Nieuwe Warande om zich te onderscheiden van zijn voorganger Willem van Hessen-Kassel (1682-1760), die in 1712 aan de westkant van Tilburg de Oude Warande heeft laten aanleggen. In de

loop der tijd is op de Zwaluwenbunders steeds meer bos in heide als gevolg van het potstalsysteem en de beweiding met schapen getransformeerd. In 1920 kopen de boeren van Balkom, van Roessel en Bertens samen 27,5 hectare heide in de Zwaluwenbunders. De door hen gekochte percelen worden geleidelijk ontgonnen met behulp van goedkope Tilburgse dagloners uit het werkverschaffingsproject. Eerst worden de percelen houtvrij gemaakt en daarna met een zware ploeg, getrokken door ossen en paarden omgezet. Het terrein wordt geëgaliseerd, en vennetjes worden opgevuld, Zo ontstaat landbouwgrond met behoud van een aantal kleine bosgebiedjes.

4 - Voormalig Trappistinnenklooster Koningsoord

Rond 1930 ontstaat het plan van de Trappistenabdij Koningshoeven om een eerste Trappistinnenklooster in Nederland te stichten. In Berkel-Enschot wordt een geschikte locatie gevonden en op 21 november 1933 gaat de bouw van het klooster in Neo-Gotische stijl van start. Het klooster werd ingezegend op 30 mei 1937 en meteen bewoond door uit het Belgische Chimay afkomstige trappistinnen. Vanaf 1940 is het klooster een zelfstandige abdij en wordt zo de eerste en enige abdij van deze orde in Nederland. In 1955 verblijven er 99 zusters in Koningsoord, dit is het grootste aantal kloosterlingen in de geschiedenis van Koningsoord. Na 1995 wordt duidelijk dat abdij Koningsoord zal moeten verdwijnen in verband met ontwikkelingen en uitbreiding van de Gemeente Tilburg. In 2009 nemen de nog dertig in het klooster wonende zusters afscheid van Koningsoord Berkel-Enschot en vertrekken naar Arnhem, naar hun nieuwe abdij Koningsoord. Nu is het voormalige monumentale Trappistinnenklooster Koningsoord volledig gemoderniseerd en uitgebouwd als ontmoetingsplek met een publieke functie, waar de geschiedenis samenkomt met het heden van deze moderne woonwijk.

5 - Natuurgebied De Leemkuilen

Het natuurgebied van circa tachtig hectare is ontstaan door het afgraven van leem voor de baksteenfabricage, die in Udenhout vanaf het einde van de 19de eeuw is begonnen. Als de laatste steenfabriek in 1992 sluit, komen de leemputten definitief in handen van Brabants Landschap. De fabriek en het terrein eromheen worden gesaneerd en het gebied is sindsdien ontwikkeld tot een water- en moerasgebied. Ook is er in de periode van 1970-1997 op grootschalige wijze zand gewonnen, waardoor de plas Brabandshoek en tot 2010 de plas Heidekreiten zijn ontstaan. De putten zijn rijk aan amfibieën, zoals de boomkikker, kamsalamander en vinpootsalamander. Op de voormalige dammen staat elzen- en wilgenhakhout. Op de kale oevers vinden we moeraswolfsklauw en kruipende waterweegsbree en in en aan het water groeien pilvaren, moeraswederik en teer vederkruid. De in het waterrijk gebied voorkomende vogels zijn: aalscholver, oeverzwaluw, kleine plevier, oeverloper en groenpootruiter.

6 - Landpark Assisië

Ten zuiden van Biezenmortel ligt het oorspronkelijke Landgoed 't Hooghout, dat de congregatie van de Broeders Penitenten van de H. Franciscus uit Boekel in 1901 door schenking van Dorothea van Beugen, eigenaresse van het landgoed, hebben verkregen. Bij die schenking wordt 45 hectare grond met drie boerderijen overgedragen aan de Broeders Penitenten, Zij stichten er Huize Assisië, waar zij vanaf 1904 zorg verlenen aan mensen met een beperking. De eerste steen van het hoofdgebouw, met een kamer als huiskapel, wordt in 1903 gelegd. Daarna komen er meerdere paviljoens en dienstgebouwen. De kloosterkapel van Huize Assisië is uit 1097 naar een ontwerp van architect Johannes Heijkants (1850-1921). Op 12 januari 1904 komen de eerste cliënten naar Biezenmortel. Het wordt een dorp wat helemaal zelfvoorzienend is met onderwijs als speerpunt en waar zang, muziek, spel, boeken en sport de basis vormt voor de dagbesteding. In 1968 brengen de Broeders Penitenten Huize Assisië onder bij de Daniël de Brouwerstichting en anno 2015 is Huize Assisië in beheer van de Stichting Prisma. Op het huidige Landpark Assisië zijn nu woonvormen waar wel- en niet gehandicapten samen leven, werken en ontspannen.

Copyright Topografische Dienst Kadaster, Emmen

